
[2022-72-RE](#)

Causa 2022-72-RE

(Orobitg Jiménez c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 526-2022. Recurs d'empara

Sentència del 9 de febrer del 2023

BOPA núm. 24, del 15 de febrer del 2023

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 24 de novembre del 2022, per la representació processal del Sr. José Luis Orobitg Jiménez i de la societat Orobitg Arquitectura i Enginyeria, SL, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra l'aute del 25 de gener del 2022, dictat per la Secció d'Instrucció 1 de la Batllia, i contra els autes del 2 d'agost i del 2 de novembre del 2022, dictats pel president del Tribunal de Corts, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a un procés degut, a obtenir una decisió fonamentada en Dret, i, a un judici de durada raonable, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li les resolucions impugnades i que es disposi que la instrucció de la causa continuï sense els fets i les circumstàncies que s'exposen i raonen en el seu escrit i que son determinants de les vulneracions denunciades. Així mateix, demana que es declari el dret dels recurrents a ser indemnitzats per la infracció del seu dret a un judici de durada raonable;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Vist l'aute del Tribunal Constitucional del 20 de desembre del 2022 que va admetre a tràmit el recurs d'empara 2022-72-RE únicament pel que fa a l'al·legació de la vulneració del dret a un judici de durada raonable i que va inadmetre a tràmit la resta d'al·legacions;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 24 de gener del 2023, pel Ministeri Fiscal;

Vistes les conclusions formulades dintre de termini per la part recurrent i pel Ministeri Fiscal;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Joan Manel Abril Campoy;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. El 24 de febrer del 2017, el Sr. José Luis Orobitg Jiménez i la societat Orobitg Arquitectura i Enginyeria, SL van presentar una querella contra els Srs. Rafael Casal Carboné, Bonaventura Riberaigua Sasplugas i Pere Farriol Rafel, amb l'exercici conjunt de l'acció penal i de l'acció de responsabilitat civil del delictes contra els querellats i contra les societats Grup Nordic, SA i Peritaxa, SA, pels delictes d'intrusisme, d'emissió de dictamen o d'assessorament mancant substancialment a la veritat o al menyspreu temerari a la veritat i estafa processal.

1.2. El 6 de maig del 2021, la Secció d'Instrucció 1 de la Batllia va dictar un aute mitjançant el qual acordava l'arxivament de les diligències prèvies.

1.3. La representació processal dels recurrents va presentar un recurs d'apel·lació, i, el 19 d'octubre del 2021, el president del Tribunal de Corts va dictar un aute en què decidia estimar parcialment aquest recurs i retornar les actuacions a la Batllia per tal que es continués la instrucció del delictes d'estafa processal.

1.4. El 25 de gener del 2022, la Secció d'Instrucció 1 de la Batllia va dictar un segon aute, en què declarava l'arxivament de les diligències prèvies.

1.5. La representació processal dels recurrents va presentar un recurs d'apel·lació contra aquesta resolució, i, el 2 d'agost del 2022, el president del Tribunal de Corts va dictar un aute mitjançant el qual va desestimar aquest recurs.

1.6. La representació processal dels recurrents va presentar un incident de nul·litat contra l'aute del president del Tribunal de Corts, i, el 2 de novembre del 2022, el president del Tribunal de Corts va dictar un aute mitjançant el qual també va desestimar aquest incident.

1.7. El 24 de novembre del 2022, la representació processal del Sr. José Luis Orobitg Jiménez i de la societat Orobitg Arquitectura i Enginyeria, SL, va interposar un recurs d'empara contra l'aute del 25 de gener del 2022, dictat per la Secció d'Instrucció 1 de la Batllia, i contra els autes del 2 d'agost i del 2 de novembre del 2022, dictats pel president del Tribunal de Corts, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a un procés degut, a obtenir una decisió fonamentada en Dret, i a un judici de durada raonable, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació dels recurrents

- La part recurrent considera que s'ha vulnerat el seu dret a un judici de durada raonable, ja que durant els cinc anys que ha durat la causa no s'ha portat a terme cap diligència d'investigació per esbrinar la realitat dels delictes denunciats.

- Assenyala que s'ha infringit el dret a un judici de durada raonable, perquè han transcorregut cinc anys per realitzar les molt limitades diligències d'instrucció que consten en la causa i perquè no se n'han practicat d'altres necessàries i convenients.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració del dret esmentat i que es declari el dret dels recurrents a ser indemnitzats per la infracció del seu dret a un judici de durada raonable.

2.2. Argumentació del Ministeri Fiscal

- El Ministeri Fiscal considera que, de conformitat amb la jurisprudència d'aquest Tribunal Constitucional, el dret a un procés de durada raonable implica un concepte jurídic indeterminat que requereix el seu examen en cada supòsit concret segons els criteris següents: complexitat del litigi, marges ordinaris de duració dels processos del mateix tipus, l'interès i el risc que la durada comporti pel recurrent, la seva conducta processal i l'actitud dels òrgans judicials que coneixen l'afer.

- Analitzada la causa, manifesta que si bé entre l'inici del procediment i la data del recurs d'empara han transcorregut cinc anys, la batlle instructora va practicar totes les proves proposades, va requerir per ofici la batlle que coneixia de l'afer civil, i no es desprèn de les actuacions una situació d'inactivitat de la Batllia que vulneri el dret a un judici de durada raonable.

- Per tant, el Ministeri Fiscal s'oposa a aquest recurs d'empara perquè de les actuacions no es desprèn la vulneració al·legada.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. D'acord amb els límits cognitius fixats en el seu aute del 20 de desembre del 2022, el Tribunal Constitucional només analitzarà la vulneració del dret a un judici de durada raonable. La jurisprudència d'aquest Tribunal Constitucional ha establert quins son els paràmetres que s'han de prendre en consideració per poder concloure si la durada d'un judici és o no és raonable (veg. per ex. les sentències del 14 de març del 2001 -causa 2000-17-RE-, del 7 de setembre del 2005 -causa 2005-21-RE-, del 7 de maig del 2018 -causes 2017-38-RE i 2017-54-RE-, del 7 de setembre del 2018 -causa 2018-10-RE-, del 19 de desembre del 2018 -causa 2018-50-RE-, del 22 de maig del 2019 -causa 2019-14-RE-, del 13 de juliol del 2020 -causa 2020-19-RE-, del 14 de febrer del 2022 -causa 2021-97-RE-, del 20 d'abril del 2022 -causa 2022-23-RE-, i, del 7 de setembre del 2022 -causa 2022-39-RE-).

I aquesta doctrina del Tribunal Constitucional s'alinea amb la jurisprudència del Tribunal Europeu dels Drets Humans (veg. la sentència del 13 de juliol de 1983, recaiguda en el cas Zimmermann i Steiner c/ Suïssa, així com la sentència del 27 de juny del 2000, recaiguda en el cas Frydlender c/ França).

3.2. La concreció de la durada "*raonable*", com a concepte jurídic indeterminat, exigeix valorar la complexitat processal, el temps transcorregut, l'actitud processal de les parts i l'activitat dels tribunals (veg. les sentències del 25 de maig del 2007 -causa 2007-2-RE- i del 10 d'octubre del 2016 -causa 2016-8-RE-), d'acord amb les peculiaritats del cas concret (veg. la sentència del 15 de desembre del

3.3. Si traslladem les consideracions anteriors al cas actual, resulta que han transcorregut més de 5 anys des de la interposició de la querella criminal -24 de febrer del 2017- fins a la interposició del recurs d'empara -24 de novembre del 2022-: lapse temporal que es considera -a priori- excessiu com a durada d'un procés del mateix tipus, en què després de rebre declaració a les parts querellades i de requerir la informació documental es dicta un primer aute d'arxivament de la causa -6 de maig del 2021-; és a dir, més de 4 anys després de la interposició de la querella.

L'actitud processal de la part recurrent en empara no ha estat generadora del retard en el dictat de la decisió judicial i la Batllia ha emprat quatre anys per prendre declaració als querellats i per requerir un informe pericial de les actuacions civils. No existeix una complexitat tècnica especial, ni un nombre extens de parts que pugui justificar un retard de més de quatre anys per posar fi al procediment d'instrucció per part de la Batllia.

3.4. En definitiva, l'activitat de la Batllia en aquest cas concret, una vegada valorada la complexitat tècnica i processal, el temps ordinari de tramitació d'un procediment similar per un tribunal i l'actitud processal de la part recurrent en empara, vulnera el dret a un judici de durada raonable, previst a l'article 10.2 de la Constitució, per quant s'entén que el transcurs de quatre anys és excessiu per resoldre l'arxivament, en el cas concret, d'unes diligències prèvies. I més, si es té en compte que d'acord amb el Codi de procediment penal, la instrucció de les diligències prèvies (article 40) s'ha d'efectuar de manera abreujada, precisa i amb celeritat.

3.5. L'estimació del recurs d'empara comporta la no imposició de les costes processals (arg. a contrari, article 92.4 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional).

Decisió:

En atenció a tot això que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

Ha decidit:

1. Estimar el recurs d'empara 2022-72-RE presentat per la representació processal del Sr. José Luis Orobitg Jiménez i de la societat Orobitg Arquitectura i Enginyeria, SL.
2. Declarar que s'ha vulnerat el seu dret a un judici de durada raonable per la inactivitat de la Secció d'instrucció 1 de la Batllia en el marc de les diligències prèvies 1000214/2017.
3. Declarar que els recurrents tenen dret a ser indemnitzats en la quantitat que assenyali l'òrgan competent al respecte.
4. Declarar que no és procedent efectuar cap pronunciament en matèria de costes.

5. Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal de la part recurrent, al president de la Batllia, al president del Tribunal de Corts i al Ministeri Fiscal ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 9 de febrer del 2023.

Jean-Yves Caillet Joan Manel Abril Campoy
President Vicepresident

Dominique Rousseau Josep-D. Guàrdia Canela
Magistrat Magistrat